

LJUBLJANSKI ČASNIK.

St. 58.

Vtorik 22. Maliga serpana.

1851.

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer vtorik in petek. Predplačuje se za celo leto pri založniku Jožefu Blavniku 6 gold., za pol leta 3 gold., za četrt leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odraja še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti znes 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje, za četrt leta 1 gold. 45 kraje. — Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, kateri more po novi postavi frankiran biti.

Vradni del.

16. julija 1851 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju XLVI. del občnega državnega zakonika in vladnega lista in sicer v edino-nemškem, kakor tudi v vsih dvojnih izdanjih razun romansko-nemškega izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 165. Cesarski ukaz od 15. maja 1851, po katerem se vravnavo pristanišnih zdravniških služb v avstrijskem cesarstvu vstanovi.

Št. 166. Ukaz ministerstva za kupčijo, obertnijo in javne stavbe od 24. junija 1851, po ktere v poštna jeznina za drugo polovico leta 1851 odločijo.

Št. 167. Ukaz ministerstva za kupčijo, obertnijo in javne stavbe od 28. junija 1851, po katerem se prostost poštne za vradne oznake, ki se v deželne časopise pošiljajo, vstanovi.

Ravno ti dan 16. julija 1851 sta bila sledeča dela tečaja 1850 državnega zakonika in vladnega lista sledeči deli v sledeči dvojnih izdanjih izdana in razposlana.

LL. del v česko- in talijansko-nemškem, in CLXIV. del v poljsko-, rusinsko-, horvaško- in serbsko nemškem.

12. julija 1851 so bili ravno tu vsi dvojni izdanji razun romansko-nemškega XLVIII. dela državnega zakonika in vladnega lista, tečaja 1850 izdani in razposlani.

Zapopadek teh poslednjih delov tečaja 1850 so bili že pri razglašanju edino-nemškega izdanja naznanjeni.

Dunaj 15. julija 1851.

Od c. k. vredništva občnega državnega zakonika in vladnega lista.

Nevradni del.

Knaffelnovi šolski milodari.

Ni še davno, kar je gospod Kopač, učitelj pravoslovja v Gradcu ministerstvu glede Knaffelnovih šolskih milodarov predlog storil, da bi dovolilo vstanoviti, da bi učenci pravoslovja tudi na Graškem vseučilišču, ker vstanovitelj milodarov ni odločil kraja, v katerem da se zamorejo ti milodari vživati, zamogli tih milodarov deležni biti. „Novice“ so o tem času mnogo o tem pisale in korist in potrebo izpolnitve omenjenega predloga očitno dokazale. Ker pa ta reč še vedno na niti visi, ker je v njej vse vtihnulo, ker je prevelike važnosti, da bi se v nemar puščala, ker nas od vsih strani spodbujajo jo z novega oživiti: menimo toraj le svojo dolžnost spolniti, ako občne želje, da bi tudi graški modroslovci postali deležni dobrote vstanovitelja, še enkrat ponovimo.

Visoko ministerstvo je vstanovilo v Gradcu pravoslovje za Slovence v slovenskem jeziku, za kar mu je vsak domoljub hvaležen. S to vstanovitno je gotovo tudi hotlo, da se Slovenci tukaj v svojem maternem jeziku v pra-

voslovnih vednostih izobražujejo, ker bi sicer kaj takega ne bilo storilo. Na Dunaju pa nimajo Slovenci lastnega pravoslovja v njihovem jeziku. Kako potrebno je tedaj saj nekatere Knaffelnove šolske milodare graškem učencem podeliti, ker je sicer marsikteri Slovenec, ki bi se rad v maternem jeziku izobražil v tako imenitnih pravoslovnih vednostih, primoran si na Dunaju pomoči iskati, in na tako vižo mora hirati slovensko pravoslovje, kterege na noge spraviti in po mogočnosti podperati je sila potrebno kakor vsako drugo novo napravo. V Beč mikajo Slovence razun drugih mnogih dobičkov gotovo tudi Knaffelnovi milodari, ker slovenski (krajnski) mladenči so večidel ubozih staršev, kateri jim ne morejo s svojim blagoslovom tudi rejene mošnice saboj dati. Ako bi se tedaj Knaffelnovi šolski milodari tudi mladenčem na slovenskem pravoslovnem vseučilišču podelovali, bi ti in uni namesti v Beč iti, v Gradcu ostal, in slovensko pravoslovje bi dobilo na tako vižo večjo podporo, večjo moč, večjo važnost in veljavo. Da pa taki naredbi tudi od strani vstanovitelja nekake upore ni, se iz vstanovitnega pisma vidi, v katerem kraj podelitve ni omejen.

Upamo toraj, da bo visoko ministerstvo, kteremu je mar občni blagor, to reč prevdarilo, in tako občni želji vstreglo.

Cegnar.

Austrijsko cesarstvo.

Krajnska.

Družba zemljoznanstva in rudarstva Krajnske dežele in povabilo k pristopu.

Začasni odbor te po izgledu družih dežela novo osnovane in za našo domovino gotovo imenitne in važne družbe je razglasil uni dan v nemškem ljubljanskim časniku povabilo k pristopu te družbe, in je priložil tudi družbine postave, ktere razlagajo namen, opravilstvo in osnovo te družbe.

Prosnji, da bi tudi v „Novicah“ naznanili začetje in početje te družbe, se radi vdamo, ker, ako bo družba močna postala po premoženju, zvedenih in pridnih udih, je gotovo veliko koristniga za natanjčniji spoznanje v zemlji še skritih zakladov za domače rudarstvo in kupčijo in veči prihodke domovine po nji pričakovati. Želeli bi vunder, da bi se družbine postave, ktere razodevajo namen in opravilstvo te družbe, in prihodnjič razglasovani družbini spisi tudi v domačim jeziku na znanje dajali, ker je misliti, da bi znal tudi kakošen bolj premožen mož v družbo stopiti, ki nemškega jezika ne razume, in če tudi kakošno nemško besedo zna, vunder v nemškem jeziku razglašanih postav ne razume in ne vé, kaj se pravi „geognostisch“, „montanistisch“, „technisch“, „comerziell“, „literarisch“, i. t. d. To so pa le naše misli, kterih odboru ne vrivamo, in jih le v prid družbi razodenemo, ker smo prepričani, da pri nas nobena družba ne more na terdnih nogah stati, ali saj ne občnokoristna biti, dokler je le enostranska, namreč dokler dela

in piše le edino samo za tiste, ki nemško znajo. Od tod menda izvira tisto hiranje nekterih družb, zoper ktero se sliši mnogokrat tožiti, ker se le nemške polovičarce, in ni prave národske združene moči. Če se v deželi dva jezika govorita, delajmo tako, da bo za vse prav, da bo vsak vedil, kaj hočemo od njega. Marsikaka kaplica bo pri-tekla po tem h kaplici, in iz več kaplic bo izviral studenec, iz več studencov reka i. t. d. Vsim razumljivi bomo vsim vstregli. To sedaj ne more drugač biti, ljudstva so se zbudile in terjajo, da vsak jezik velja, ker je jezik le pomoček, da se med sabo razumemo. Tudi čist Slovenec zna ti družbi prav koristen ud biti.

Po tem ovinku se vernemo k napovedani zemljoznanski in rudarski družbi. Nje namen je, kolikor je moč, skrito notrajnostvo zemlje, gričev in gora Krajnske dežele spoznati, — kar imajo koristne rudnine, premoga i. t. d. v sebi, razodeti, in po tem najdene rudarije proti primernimu plačilu v družbino kaso takim udam prepustiti, ki jih bojo hotli prevzeti. Družba si tedaj nikdar ne bo sama rudarij in fužin napravljala, ampak ona bo le po zvedenih možeh po najdbi rudarij sledila, in kar bo najdla, svojim udam tako prepustila, da bo za družbo in za tistiga prav, ki bo začel kopati.

Vsaki pravi ud ali deležnik te družbe odraja v družbino kaso za vsaki mesec polgoldinarja, ktero plačilo zamore tudi na enkrat za pol leta ali za celo leto odrajtati. Za to vživa vse pravice družbnikov, kakor tudi to, da je deležen dobička vsih rudninskih najdb in pridobitev te družbe. Postave določijo pravice družbnikov natanjko.

Zapisujejo se pa udje v to družbo v bukvarnici gg. Kleinmajerja in Bamberga v Ljubljani, ustno ali pismeno.

(Novice.)

* V Krajnskem okrajnem poglavarstvu je v mnogih soseskah toča lepo polje pokončala.

Koroško.

Ni dolgo, kar smo se u „Bčeli“ pritožili in svojo žalost izrekli čez to, da se pravniška terminologija za Jugoslaven ne tiska. Sedaj pa za gotovo zvemo, da se od slovenske terminologije na Dunaju ravno tretja pola tiska s ilirsko in serbsko vred. Ali se res ne da tako važno delo malo pospešiti? — Mi sicer želimo, da bi vsi Jugoslaveni edno edino terminologijo imeli, in tudi mislimo, da bi se to prav lahko izpeljati dalo, pa književnej slogi jugoslaven-skeje bode že s tim veliko pomagano, da se slovenska terminologija s ilirsko in serbsko vred u ednej iste knjigi tiska. (Bčela.)

* Ni dolgo, kar smo na nekega popotovavca naleteli. Rekel je da ravno iz Istrije pride. Zdelo se je nam, da prav modro in resnično govori. Veselilo je nas posebno to, da Slovence ni topil i černul, temuč da je tudi Slavjanom pustil, kar jim gre. To nam da serce ga poprašati, kako se kej slovenščini u Istriji godi. On svoj stol bližej k nam pomekne, i

začne praviti: Prebivavci u Istriji so večidel Slavjani, terdi Slavjani; le samo po mestih slišiš taljansčino in malo kje nemščino. Šol, katerih je narodu treba, ko ribi vode, najdeš le čisto malo; slavyjanskega jezika večidel u slavyjanskih šolah ne slišiš, le semtertje zade-neš na kako šolo, kjer se otroci u maternem jeziku brati in pisati uče. Drugod le vse po taljansko. Veliko boljši in modrejši je na kvar-narskih otokih: Kerki, Kresu in Losinju; tudi gg. franciskanarje u Pazinu vsak teden neke ure latinske učence u ilirskem jeziku podučevajo; kar jim Bog poplačaj, ako je ravno za potrebo mnogo premalo, — tam ni treba ita-lijanskega, še manj pa nemškega gimnazija. Žalostno je taj u šolah, — nič boljše pa pri uradnih; politične oblasti ne poslujejo v nemš-kem i taljanskem jeziku, sodnije pa samo u taljanskem. Od kakenga slavyjanskega oznanila, poklica, ukaza, i. t. d. ni duha ne sluha. Pri očitnih sodbah pomagajo zloglasni tolmači, pa tako, da se Bogu usmili! Bil sem priča pri nekej javnej sodbi: obtoženec je bil prosti kmet: terd Slovenec, sodniki pa tverdi Tali-jani in Nemci, tolmač je govoril neko meša-rijo, pravo godlo, da človek misliš, da je prav po turško! Tudi napisi na srenjskih ta-blicah so vse nepostavno po starem: ne naj-deš slavyjanskega pismena! Vse to, pristavi ptuji gospod, ljudstvo s težkim i žalostnim sercem prenese rekoč: „Kako to, naš presvitli milostljivi cesar je nam obljubil, de bode-mo dobili gospode u kancelijo, ki bodo s nami po naško nam pravico delali, po naško nam do-pisovali; ali sada je vse drugače, vse po tuj-sko.“

Serce je nas bolelo, to slišati, vstanemo i se priporočimo. Pri razstanku nam gospod popotovavec za roko stisne, ter globoko iz-dihne: Gospodi! taka je u Istriji! Žalostno je, — pa Bogme resnično! Slovenci spomnite se na svoje nesrečne brate u Istriji! S Bogom! — Počakajte gospodi, skoraj bi bil pozabil vam tudi kaj veselega povedati: Na Goriškem je zastran slovensčine že nekaj boljši, pa še mnogo bolje na Krajskem. Tam sem že mar-zikaj domorodnega zapazil! kratko moram vam to povedati, do šole u Postojni (Adelsberg) vse svoje dni nikolj pozabil ne bodem. Po-stojnska šola prav lepo napreduje; veselje je viditi, kako spodobno in dvorsko se otročiči obnašajo, kako modro in dobro odgovarjajo, in kako serčno in milo pojejo! Hvala in slava takej šoli: hitro se vidi, da so tam pravi do-morodci in šolski prijatelji doma! —

(Bčela.)

* 9. dan t. m. je bil za marsiktere vasi ne-sreče polen dan; ob 1. popoldne se privleče čez Osoščico strašna burja, dež je jel liti, ko bi imel vse potopiti, in že smo se veselil ter smo mislili, da se nam ni treba velike ne-varnosti bati, ali na enkrat jame toča u de-belosti orchov tako strašno suti, da je bilo strah in groza in o 10 minutah je bila vsa naša nada globoko u zemljo pobita, naše polje je golo in prazno, zrelo in nezrelo zernje je izmlačena, turščice ni več viditi, sadje s ve-jami vred je z drevja zbito, in tudi strehe so strašne poškodovane. Ne sliši se drugoga, ka-kor jok in zdihovanje. Marsikteri, ki je že skoz celo leto vse kupovati moral, in se za-voljo tega zadolžil, bo primoran vse zapusti-ti, z otroci vred beraško palico u roke vzeti, in Bogajme prosit iti. Kako hočejo taki sro-maki in reveži zvišane zemljiščne davke pla-čevati, hako svoje še neplačene davke graj-sinam odrajtati? Ako je kdo na svetu usmilje-nja vreden, ga je gotovo tak kmet, kateri si je skoz celo leto svoje roke s težkim delom zastonj žulil, se zastonj trudil in zastonj po-til! Bog daj! da bi zdihovanje naših žalostnih serc naša vlada zaslišala, in nam u našej rev-

ščini pomagala! Kdor hitro pomaga — dvakrat pomaga. (Novice.)

* Ministerstvo kupčije je dovolilo za po-pravo ceste med Arnoldsteinom in Trebižem na Koroškim 100,000 gld.

Štajarska.

Cesarica Maria Ana je poskerbela, da se je na verhu Semeringa napravila kapelica z šolo, in da duhoven ondi prebiva. Znano je, da na Semeringu dela 12,000 ljudi v krajih, ki so od vasi in mest tako deleč, da clo v nedeljih in praznikih ne morajo lahko v cer-kev iti.

Horvaška.

V vojaški granici je viksi povelništvo pre-povedalo napravo kmetijskih podružnic; za-grebska kmetijska družba se je pritožila pri ministerstvu zavoljo tega.

Avstrijanska.

V filologiško-zgodovinskem seminišču za iz-obražanje gimnazialnih učiteljev, ki ga je vi-soko ministertvo uka lani osnovalo, je letas okoli 40 pripravnikov iz različnih kronovin carevine. Med njimi je 6—7 Nemcev, vsi drugi pa so Slavjani. Naj več je jih iz Če-skega in Moravskega. Tudi Slovencev je 7. Veseli se toraj slavyjanska mladina, kmalo boš dobila dosti pravih, rodoljubnih učiteljev, ki te bojo znali v milej materinščini napeljevati in v vsih navkih in znanostih podučevati!

* Kakor se sliši, misli visoko ministerstvo uka po celem cesarstvu zaukazati, da naj se vprihodnjic na vsakem gimnaziju, kjer dva jezika v kronovini veljata, za vse učence bodi si ktere koli narodnosti oba deželna jezika kot zapovedan predmet učita. Tudi u „Wanderer-u“ je bila ta vest brati. Gotovo bo gospodu mi-nistru za tako naredbo vsaki pravi Avstrija-nec hvalo vedel.

* Govori se, da je minister kupčije obert-nije in javnih stavb sklenul vse javne stavbe, ki niso neobhodno potrebne, opustiti, da bodo stroški te kvatre manj znesli.

* Hudo se toži, da se gimnazialnim učen-com preveč nalog, ktere imajo doma izdelo-vati, naklada, tako da njih moč presežejo, in njih zdravje podkopujejo. Te tožbe, se zdi, niso nevtemeljite. Na nekterih gimnaziih ne porajajo dovolj na predpis vravnavega načerta, po katerem se ima vse, kar se od učencev tirja, v učilnici razložiti in ponavljati, za dom se ima le kaj tacega naučiti dati, kar se je v učilnici že dovolj razložilo, naloge pa morajo biti primerne času in učenju, ne preteške, ne predolge in tudi ne njih preveč. Nekteri učitelji tudi svoj predlog preveč ce-nijo in pozabijo, da morajo učenci razun tega še tudi že drugih učiti. Tako se zgodi, da jih preveč oblože, da jim ni moč shajati.

Zavolj tega je ministerstvo uka deželnim šolskim vradnijam razglasilo, da naj take na-pake, kjer se najdejo, popravijo in čujejo, da odloče vravnave osnove, posebno pogovore v §. 97. ukazane, vestno dopolnijo in da vo-dji po svoji dolžnosti večkrat učilnice obišejo.

* Pravijo da se bodo namesti pisemskih mark zavitki vpeljali, ker so bolj pripravi.

* Naš presvitli cesar je angleškej kraljici nedavno poslal u dar veliko skrinjo iz dobo-vega lesa, bogato in lepo okinčano. V tej skrinji se med drugimi rečmi tudi znajde na temnomodrem žamelu s srebrnimi bogato po-zlačenimi obroci in s žibkimi rezbami iz slo-nove kosti ces. kr. orel; okoli tega orla so viditi vse narodne noše vsih avstrijanskih na-rodov. Tudi so u tej skrinji narodni napevi vsih u Avstriji živečih narodov s pesmimi u narodnem jeziku in s nemškim prekladom. Pe-smi so: gorno- in dolno avstrijanske, štajer-ske, tirolsko- in česko-nemške, iz tako ime-

novane kravarske zemle na Moravskem, slež-ske, saške sedmigradske, italijanske, rumun-ske, madjarske s edno pesmijo cigansko. Po-tem sledijo pesmi jugoslavenske: slovenske, horvatske, slavonske, serbske, istrijske, dalmatske, moralške. Zadnič pridejo pesmi severnih avstr. Slovanov: Česke, moravske, slovaške, polske in ruske. —

* Plača se je častnikom, ki stoje pod pol-kovnikom, povišala.

* Čudno veliko dnarja v gotovini peljejo na Avstrijansko — piše „Frank. Blatt.“ 8. t. m. je šlo na Rothschilda 300 centov srebra, ne-koliko v dvajseticah na kupčijsko hišo A. S. To srebro je vredno čez 1 milion in je prišlo iz Pariza skoz Strassburg.

Solnograška.

Solnograški deželni poglavar je narodni straži ukazal, da se ima raziti in vse skupščine opustiti.

Česka.

Pred nekterimi tedni se je veliko govorili o nekih poslankih, ki so hotle njegovo veli-čanstvo, svitlega cesarja prositi, da bi priza-nesel političnim jetnikom. Poslanke so bile matere obsojenih in so že prišle od cesarja, kterega so prosile za sinove. Njegovo veli-čanstvo, svitli cesar je poslanke prav prijazno sprejel in rekel, da se bo na njih prošnjo gle-dalo, ko bo le čas pripustil, milost skazati.

* Na Českem in sicer v Pragi je začel tri-krat na teden izhajati časopis pod naslovom: „Pražsky prstonarodni list. Vreduje ga go-spod J. B. Maly.

* Ministerska komisija za vstanovitev če-skega imenoslovja za gimnazie in realne šole pozove vse, da naj ji svojo vednost o tem naznanijo.

* Za česko narodno gledišče se je že 63,653 gold. podpisalo in 11,326 že odštelo.

Ogerska.

Bansko-bistriški škof, prečast. g. Mojzes, zlo skerbi za ondašnji gimnazium, in se je že na ministerstvo obrnil, de bi bil za čisto slo-venskiga razglašen in v število deržavnih sprejet.

* Po visocem ministerskem razglasu od 27. maja t. l. je katolški spodnji gimnazij v Ka-posvaru na Ogerskem za javni deržavni gim-nazij naznanjen.

* Škoda, ktero je potres v Komoranu na-pravil, znese na javnih deržavnih poslopih 12,000, na osebnih pa 8000 goldinarjev.

* Več Madjarov, ki žive v zunajnih der-žavah, je prosilo, da bi jim bilo dovoljeno se domu vernuti, nekterim se je ta prošnja že tudi dovolila.

Galicja.

„Wiestnik“ naznani, da se je 30. junija ru-sinsko narodno svetovavstvo na predlog pred-sednika samo razšlo in kakor političsko društvo, ki je vladi toliko prida prineslo, biti nehalo. To svetovavstvo se je sostavilo v pemembo-nosnej dobi, ko je Avstria bila na robu po-gube. Obstalo je iz naj bolj gorečih domo-rodcev in se je v javnih zadevah trudilo za narod in prestol. Ker se je postavni mir in red zopet povernul, meni svetovavstvo, da je svojo naloga doversilo in tako odstopilo. Edina zadeva, namreč narodni dom postaviti, mu je še ostala, v kateri namen se je tudi iz udov tega svetovavstva odbor zvolil. Načert osno-ve narodnega doma se je prebral, da se bode zamogel ministerstvu v poterjenje predložiti.

Lombardo-beneško kraljestvo.

13. julija je začela v Mantui cerkev sv. Trojice goreti in 14. je še gorela.

* 11. t. m. se je v Milani kupčijska in obert-nijska zbornica vstanovila.

Tuje dežele.

Bosna.

Iz bosniške meje se piše 7. julija v Reichszeitung:

Papeževi poslanec se spreha zdaj po Serbskem da bi katolški veri enako veljavo pridobil, kakor jo uživa ondi pravoslavna. Za kersansko vero se zoper zatiranje Mohamedancov, žalibože, nič ni storilo, in tako je obup teh nesrečnih žrtcev že dorasel, da so se cele rodovine namenile, na avstrijski meji varstva iskati, kar je ena zmed njih že storila. Glavni stiskavec teh silodelstev zoper kristjane je neki Mujaca Adžić iz Bihaća. Pravi, da begočega Ale Kedića preganja in le kersanske hiše preiskuje in njih prebivavce do kervavega tepe. Tako dolgo jih njegovi kavasi tepejo, dokler ne omagajo. Pa njegova jeza še ni vtolažena, na miglej napadejo njegovi panduri žrtve kakor volkovi in jih bijejo z palicami do kervavega. To je gola resnica in vsak dan zamoreš priča takih groznih dogodbiti, od katerih se mora vsako človeško oko zgrozo obrniti. Ale Kedić je pa še vedno v gojzdi in do zdaj ga Mujaca še ni dobil. — Apostolski vikar v Hercegovini, škof Bosošić je iz Mostara v Travnik prišel. Kaj da je njegov namen, menda le njegovi naj bližnji prijatli vedo. Nekteri menijo, da se hoče novemu vezirju Hercegovine, ki je s kacimi 30 spremljavci v Travnik prišel, pokloniti, drugi pravijo, da bo zemljišče, kterege je v letu 1840 pri Travniku kupil, kterege so mu njegovi pooblastenci hudo poškodovali, ogledal. Ministri pa menijo, da misli v Travniku Seraskiera in oba vezirja prositi, da bi se smel spet v Bosno povernuti kakor apostolski vikar. Akoravno se zdi, da mu je avstrijski general konsul posebno udan, se vendar dvomi, da bi mu turška vlada dovolila se vrnuti, ker bi se znale nove razpatije med franciskani vneti, ktere Omer paša posebno varje in ki smejo reči, da so že 400 let važne diplomatske zadeve rešili. — Tudi tukaj ni ničermost nepoznana in če hoče Turk, da ga neprehoma hvalijo, si tudi včasih raja nekoliko pohvaliti pusti. — Izmaela pašata so v Travniku z veliko častjo sprejeli. Omer paša mu je precej daleč nasproti jahal in topovi so naznanili njegov prihod. In ti čez 70 let stari sivec, ki je za potrebno spoznal svojo upadlo moč z ženitjo 14 let stare deklice z nova oživiti, bi bil angel varh Hercegovine! Nikdar ne!

Le marljivi, neboječi vradniki, ktero ljudstvo ljubi, zamorejo v Bosni kaj koristnega storiti, namest tega pa vidimo še vedno stare napake v vladanju. Pri takih okoljstvih se lahko razsodi, kam da se bode vaga Bosne nagnula. Zadnjič se je res govorilo, da hoče Omer paša v Carigrad iti, svetovavstvu predlog storiti, po katerem bi se Bosna naj bolje vladala, pa tudi ti up je zginul in Omer paša bi znal znabiti v nekterih tednih v Černigori bolj potreben biti kakor v Carigradu. Pričati kristjan pred sodništvom kakor popred tudi še zdaj ne sme, in Kadia bi bilo potreba o belem dnevu z lučjo iskati, kakor raju pravičen biti. Naj bolj čudni davki se še pobirajo. Komaj so čuli Mohamedani, da je Seraskier namenil v Carigrad iti, so začeli preklinjati: „Naj le gre, trinog“, so zavpili prvi napetneži med njimi, „gotovo ga bodo obesili, ker je tako trinožno s sveto vero ravnal!“ — Zdi se, da je Seraskier kaj tacega zvedel, ker so nekteri taci Turkov zvezani v Travnik prignani bili. Tudi so pretekli mesec 18 Turkov — med njimi tast Skenderbega — vjeti bili. — Iz Carigrada je prišlo povelje, da se imajo vsi poljski in madjarski beguni obrezati dati. Več se jih je tega branilo in so raji iz voja-

ške službe stopili kakor da bi bili kaj tacega storili. Eden zmed njih je hotel neko Turkino iz Travnika za ženo vzeti. Ko mu je Omer paša povedal, da se to ne more zgoditi, dokler se k izlamu ne spreoberne, je vse skupej pustil. Zdi se toraj, da izselniki niso tako pripravljeni vere zatajiti, kakor se navadno meni. V taboru pri Novem je mnogo Poljcev in Madjarov, ki so častniki v turški armadi. Oni vsi tožijo, da jim je zlo dolg čas in nič bolj ne žele, kakor da bi se smeli vrnuti. — Omer paša skerbi za nove ceste, ktere se ve da, se ne morejo na stran postaviti evropskim, akoravno so bile poprejne še desetkrat slabše. Cesti imajo Bosno po sredi prerezati. Iz Sarajeva se dela cesta skoz Lepenice v Travnik. Pet nahij mora delavce pošiljati na cesto, ene po 1000, druge po 2000. Ti so zavezani nar manj 15 dni delati in plačani so z — nič, kar je zares po uku novega modroslovja tudi nekaj. Oni so v časti, da smejo kamnje zastoj tolči in pesek voziti, da morejo Turci ponosno na žrebcih po cestah jahati, ktere so kristjani naredili. Da se take ceste ne štejejo med sedem čudotvorov sveta in ne med umetne stavbe kraljice Semiramide, se zamorete misliti, kar pa vbogim ljudem ni zameriti.

* Pri c. k. namestniku v Hercegovini se je poštna ekspedicia vstanovila, ki se bo po pesnem potu od 1. septembra t. l. z dalmatinsko poštno vradnijo v Metkoviču zvezala. Pečala se bo zdaj le z preskerbovanjem pisem, muštrov in risarij. Poština je zlo nizko postavljena, za pismo, ki nima čez lot, se plača le 6 kr.

* Nekteri ogerski beguni so se dali prve dni t. m. v Bosni obrezati.

Podonavske knezovine.

Hospodara (vladarja) podonavskih knezovin bosta pozdravila ruskega cara, ko bo prišel v Bukovino in ga potem spremila, ko bo šel vojake ogledat.

Nemška.

Letas bo 100 let kar na Pruskim krompir sadijo; kmetijska družba bo praznovala ta spomin s kosilam, pri kateri se bojo povabljeni kmetovavci s krompirjem po slavni kuharjih na 100 viž pripravljenim gostovali.

* Hamburško starasinstvo je protestiralo zoper avstrijsko posadko enega dela mestnega okraja in je svojo pritožbo zveznemu zbiralšču v Frankobrodu podalo, operaje se na nedotakljivost okraja prostega mesta.

* 19. julija zjutraj so grofa Bocarme v Moncu na morišče peljali.

* 10. avgusta se bodo homeopatski zdravniki v Lipsii v posvetovanje sošli. Tudi na Avstrijske zdravnike je prišlo povabilo, da naj se ondi zberejo.

Francoska.

Nov Dādal se je rodil; na Francoskem hoče namreč o kratkem gospod Tomaž Darville s svojima sinoma z umetnimi perutami proti soncu se dvignuti.

* V Toulonu na Francoskem bo skoraj zdravniško zbiralšče, kamor bo mnogo evropskih vlad svoje poslance poslalo. Tega zbiralšča namen je, kvarantine in lazarete vrediti.

Na tem zbiralšču bosta avstrijsko carstvo dva poslance zastopavala, in sicer glede pomorskih stvari glavni avstrijski konsul v Marsilju, gospod Larison, in glede zdravniških vednost zdravnik Dalmacie dr. Menis, ki se je po naredbi ministerstva notrajnih zadev že 1. t. m. na Francosko podal.

Laška.

„Independance“ piše, da je v Savoiji stran-ka, ki namerava ti oddelk od Sardinie od-

tergati in ga z Schweizem združiti. Da ta stranka ne bo nič opravila, je gotovo.

* Na Rimskem in Toskanskem skoraj ne preide dan, da bi se skrivni umori ne prigodili. Ni dvombe, da je politiško sovraštvo vzrok takih dogodb. Skoraj vsi, ki so bili na tako vižo umorjeni, so vradniki, ali pa znani prijatli vlade.

* V Neapelnu je nadzornistvo vsih šolskih naprav Jezuitovskemu redu zročeno.

* V Faenzi je bil poveljnik papeževe žandarmerije umorjen.

Angleško.

Mesaroš je lord Palmerstona obiskoval. Govorila sta pol drugo uro o ogerskih zadevah. Palmerston je rekel, kakor pravijo, da bo sku-sil Košuta osvoboditi.

Rusovska.

Iz Petrograda se naj več pisem pošlje na Švedsko in Prusko, na Avstrijsko že manj. V letu 1849 se je za 44,340,814 rubeljev denarja po pošti poslalo in sicer polovica državnega, polovica osebnega. Kako da dnarne poslatve vedno rasejo, pokaže to, da je bilo v letu 1829 le za 165 milionov rubeljev, v letu 1839 za 238 milionov in v letu 1849 za 414 milionov rubeljev poslanih.

* Poglavar pošt je caru predložil naznanilo o stanju pošt v letu 1850. Potovske, pešne, ježne in vožnje pošte so se zlo v tem letu pomnožile. Pošta med Smolenskim in Moskovom gre zdaj namesti dvakrat, štirikrat na teden. Tudi v Kazanu, Šaratovu, Caricinu in Astrahanu se je mnogo poboljšalo za občenje. Od leta 1842 se je o poštinih rečeh mnogo prenaradilo, kar so poštne novine „Pocztowyi Dorožnik“ nehale izhajati. Za namenjeno železnico iz Petrograda v Moskovu so štiri poštni vlaki pripravljeni in enega poštnega vradnika je vlada v zunanje dežele poslala, da se bo podučil v poštinih napravah na železnicah. Naj več se je v poljskem kraljestvu za poštne naprave zgodilo. V letu 1850 je začel na baltiskem morju poštni parobrod „Wladimir“ s pruskim poštnim parobrodom „Adler“ redno semtertje jadrati. Z Wladimirom je prišlo 622 popotnikov na Rusko in 893 jih je iz Ruskega odšlo, potem se je 80,346 pudov žita iz Ruskega izpeljalo in 14,595 četvertov se ga je na Rusko peljalo. Pruski Adler je pripeljal 627 popotnikov na Rusko in 13,819 četvertov žita. Po mestni pošti se je razposlalo v Petrogradu v letu 1850 — 1,287,783 pisem, med njimi 855,266 raznih časopisov, v Moskvi pa 228,525 pisem.

Španska.

V Madridu je poslednje dni velik ogenj vstal. Čez 2 miliona je škode napravil.

Moldavske.

Na Moldavskem je neizrečeno veliko avstrijskega drobiža med občinstvom, ki je iz avstrijskih dežel med ljudi prišel. Moldavska vlada je tedaj v prid Avstrije vrednost tega denarja silno ponižala.

Gerska.

Govori se, da sta ministra vojaštva in denarstva odstopila. Med ministri in državnimi poslanci je razpertija.

Ljubljanski novičar.

Gospod korar Poklukar je zgotovil občni slavenski pravopis.

* Po nekem pismu iz Gradca zvemo, da nameravajo nekteri domorodci v Ljubljani skoraj veliko slavensko besedo napraviti. Bog daj, da bi res bilo, ker že dolgo hrepenimo zastoj po njej.

* Ljubljansko mestno svetovavstvo je pasji davek vpeljalo in sicer za vsacega psa 3 gld.

LEPOZNANSKI LIST.

Cestopis.

(Dalje.)

Dokler v selih može i mladenče vedno na cesti vidiš, ne vgladaš nijedne devojke, — žene pa samo v opravih — na cesti. U zno- trajni deželi, kder voz itujca redkoma vidijo, stoje žene i device zveksine tik poleg endruga na jednih stopnjicah u seli, ko se jim pak pri- bližaš, smuknejo berže v hišo. — Samo če jih pri plesanju na cesti zaležeš, so tako ozbiljne — resne i zamišle, ne u to važno djanje, da jih nič, tudi radovedno gledanje tujca, ne zmoti; plesavci, plesavke i gledavci se na tujca niti ne ozrejo.

Pridejoli tujci na postajo, vsikdar mnogo ljudi vkup nateče, ti ogledovajo voz od vseh strani, pretresovajo, še pečejo, prijazno po- magujejo prepregati!

Rusi so po clo inacišnji poti v izobraženosti in omiki napredovali, kakor ostali evropejski narodi. Germani so za svoje izobraženje zna- menite dobičke i ležajo cesto imeli pred slo- venskimi ljudstvi. U zahodno-rimskemu svetu, kder so se Germani naselili i s prvotnimi sta- novniki k novi izobraženosti premišali, so na- išli povsod izvrstno, staro slovstvo, kteroga jezik, latinski, bil je samo v vseh teh kraji- nah razširjen, temoč tudi kot cerkveni jezik se je s kerščanstvom vred u lastno germanski i skandinavske dežele razširil. Germanski rod, germanski jezik, germanski običaji so ova ljudstva tesno zvezali. Torej se je ta sveza še potem lahko ohranila, ko so romanski jeziki se sčasoma izobrazili i ljudstva od endruga ločili. K tomu še pristopi druga jako važna okolšina. Germanska ljudstva so našla naravno od cer- kve utemeljeno središče v Rimi; od tod so jim prihajali življi kerščanstva in omike, na tej podlogi so jednakomirno napredovali. — Edi- nost i red u nauki si je iztočna cerkva tudi ohranila, ali le deržava je bila — iztočno ce- sarstvo — ktera je to edinost začuvala. U za- hodu bila je cerkev svobodenja. Tukej bila je ne samo edinost, temoč edinstvo, središče edinosti (centrum unitatis). Še več, na zvunaj od vsake deržavne moči neodvisna zraste — po takratnem duhu podpirana — cerkva sama do velike deržavne oblasti. Sdaj cerkva sama postane nosilka izobraženosti, učiteljica ved; nje edinstvo poda temu prizadevanju jednako- mernost, vsi narodi, kar koli jih je zahodna cerkva obsegla, bili so po njej enakomerno nadušeni in uzbudjeni. —

(Dalje sledi.)

Kuliferda.

Burke v jednom djanju.

(Iz češkega.)

(Dalje.)

Prizor devetnajsti.

Gospod Dominek. Gospa Dominikova. Prejšnji.

Gospod D. (naglo) Nežka je dovolila — tu je pismo.

Misl. (se ustraši) Gospod na nebu (gre naglo z duri)

Kar. (prestrašen za-se) Nu, to je lepa igra!

Gr. (Karolu) Morda vaša gospa supruga?

Kar. (po strani njemu) Je — in moj brat.

Ne delajte ji več žalosti in ne govoriti s njo. (gospodu Dominiku) Mojega očeta brat in nje- gov sin.

Gospa D. Kdo so ti gospodje?

Kar. (nji) Moj striček in njegov boter — pridejo po napis. Le ga sem dajte.

Gospa D. Stran naše hčere moremo svo- bodno govoriti.

Kar. Svobodno. Ti gospodje vedo vse. In tako je boljši, manj o tem govoriti. Rajši raz- tergajmo zapise in se ločimo.

Ter. (gospoj Dominkovi) Lepo prosim, od- pustite, jezik bi si ljutosti odgriznul, da mi ni bila namenjena vaša hčer — lepo prosim —

Kar. Čemu tu tugovanje, ker se več pre- narediti ne da —

Gr. Vrag me vzemi — meni je žal, mene to merzi, da je vaša hčer —

Kar. Nehajmo o tem — dajte sem zapise —

Gospod D. (Gromskemu) Pač sem svojo hčer vašemu stričku obljubil, ali ker —

Kar. Zapiše sem —

Gr. Kadar jo je pa gospod Bog k sebi po- klical —

Ter. Lepo prosim — kadar je pa umerla —

Gospod D. Kaj? da je moja hčer umerla?

Kar. (Gromskemu) Molčite! (gospodu Domi- niku) Ne dajte se motiti — on nima vsih doma.

Gospod D. To vidim.

Kar. (berzo) Raztergajte zapise!

Gospa D. (na Gromskega) Kaj pa to pomeni?

Kar. Nič, nič!

Ter. Lepo prosim — minočemo noviti vaših bolečin.

Gospa D. Hm! meni to ne dela bolečine. (Karolu) Kaj hče s tim reči?

Kar. (skrivej nji) Pozabil sem vam reči — kolesce mu je počilo — (Gromskemu in Terčku)

Moram se vam priznati — ona ni imela hudo rado svoje hčere. — Dajte sem te zapise.

Gr. Vrag vzemi to! — Gerda mati —

Ter. (gospoj Dominkovi) Lepo prosim, to vam nedela časti, da niste imeli svoje hčere radi —

Gospa D. Naj veči ljubezen k nji s tim po- kažem, da je k možu, kakor ste vi, ne silim.

Gr. Vrag me vzemi; sem vesel, da take tašce (Schwiegermutter) ne dobim, kakor ste vi.

Gospa D. Rajši bi svojo hčer utopila, ka- kor jo takemu zaletelu dala —

Gospod D. In bedaku —

Gromski { Zaletelu in bedaku?

Terček {

Gr. Vrag me vzemi!

Ter. Lepo prosim!

Gospod D. { Da, da, da!

Gospa D. {

Gr. (za-se) Huda žena, huda žena! Vrag jo vzemi!

Ter. (za-se) Lepo prosim — cela rodovina ni za nič — lepo prosim

Gospod (gospoj) Tu bi bili dobro opravili —

Gospa D. Ko bi bili dali Nežko enemu teh prismukov (Tölpel) —

Kar. Za kozla! pustite prepri, raztergajte zapise, potle se, če je treba, sprite —

Gospod D. I z veseljem!

Gospa D. Od serca!

Gr. Vrag me vzemi — kar sem živ, nisem nič tako rad storil —

Ter. Jaz tudi ne — lepo prosim.

Vsi štirji. (izvlečejo zapise in jih raztergajo).

Kar. (si odahne za-se) Bodi Bog zahvaljen, težek kamen se mi je od serca odvalil.

(Dalje sledi.)

Zmes.

Luna letos vsake sorte burke uganja. Ni še davno, kar je v Württembergu mavrico napra- vila, nekoliko popred si je prederznula na Svaj- carskem ravno tako norčijo. Francosk zvezdo- gled, ki na luno pazljivo oko obrača, terdi, da je to leto velike luknje dobila, take, da se skožnjo vidi. Na nekterih krajih je že tako prevotlana, da je veliki reti (rešet) podobna.

Francosk zvezdogleđ pravi, da je letasnjo spomlad ravno zavolj teh lukenj tako merzlo, ker sapa skoz vleče. Jih bo tedej treba na zimo, da ne zmerznemo, z dilami zabiti.

Dnarna cena 25. Rožnika 1851.

V dnarju
Cesarskih cekinov agio (od 100 gold.) 24 gld.
Srebra > > > 20 1/2 >

Odgovorni vrednik: Dragotin Melcer. — Založnik in tiskar Jožef Blaznik.

Vradni list št. 44.

St. 5139.

Oznaniło.

(130.) c 1

Po smerti za faro Komendo sv. Petra po- stavljene babce Katarine Pirc bo zadevajoča služba s plačo dvanajst goldinarjev 30 kr. iz c. k. okrajne denarnice v Kamniku dokler ob- stoji, s tem perstavkam izpisano, de imajo tiste ženske, ktere bojo za to prosile, svoje proš- nje s kerstnim in ubožnim listam, s solsko in npravno spričo, kakor tudi z diplomam za ba- bice do 15. velikiga serpana t. l. pri tukajšnim okrajnem poglavarstvu vložiti. —

C. k. okrajno poglavarstvo Kamnik 14. maliga serpana 1851.

St. 4994.

Proglas.

(133.) c 1

C. k. okrajno sodništvo ljubljanske okolice naznani neznanim Francetu, Jakobu, Blažu in Jožefu Cvajnarju in njih neznanim dedičem:

Da se je Neža Jenko, bivša vdova Cvaj- narjeva iz Preske zoper nju pritožila na zbris- sanje v prid Ursule Cvajnarjeve iz obravnave- nega zapisnika 30. avgusta 1793 od 12. marca 1796 na nje v Preski ležeče, v zemljišnih bukvah grajsine Goričanske pod Rect. št. 35 zapisano zemljiše intabulirane tirjatve za 452 gold. Dan se je odločil na 16. oktobra t. l. zjutraj ob devetih.

Ker ni znano, kje da zatoženi stanujejo in njih dediči, se je na njih nevarnost in stroške jim za kuratorja Jožef Jarc iz Medvod posta- vil, s kterim se bo ta pravna reč po sodniško obravnala.

Zatoženi in tudi njih dediči se tedej po- zovejo, da naj ali sami o pravim času k razsodbi pridejo, ali pa zastopniku pripo- močke na roko dajo, ali si pa družega zastop- nika zvolijo in ga temu sodništvu naznanijo,

ker bi si sicer sami nasledke zamuje pripisati imeli.

C. k. okrajno sodništvo v Ljubljani 20. maja 1851.

Ljubljana 15. junija 1851.

C. k. okrajni sodnik

Heinricher s. r.

St. 4990.

Proglas.

(132.) c 1

C. k. okrajno sodništvo ljubljanske okolice naznani neznani Ursuli Cvajnarjevi, nje nezna- nemu cesionarju Mihaelu Kerlinu iz Loke in njegovim neznanim dedičem:

Da se je Neža Jenko, bivša vdova Cvaj- narjeva iz Preske zoper nju pritožila na zbris- sanje v prid Ursule Cvajnarjeve iz obravnave- nega zapisnika 30. avgusta 1793 od 12. marca 1796 na nje v Preski ležeče, v zemljišnih bukvah grajsine Goričanske pod Rect. št. 35 zapisano zemljiše intabulirane tirjatve za 452 gold. Dan se je odločil na 16. oktobra t. l. zjutraj ob devetih.

Ker ni znano, kje da zatožena stanujeta, se je na nju stroške postavil za kuratorja gos- poid Jožef Jarc iz Medvod, s kterim se bo ta reč po sodniško obravnala.

Oba zatožena se torej pozoveja, da naj ali sama o pravem času k razsodbi prideta, ali pa zastopniku pripomočke na roko dasta, ali si pa družega zastopnika zvolita in ga temu sodništvu naznani, ker bi si sicer sama na- sledke zamuje pripisati imela.

C. k. okrajno sodništvo v Ljubljani 15. junija 1851.

Heinricher s. r.

St. 4287.

Proglas.

(131.) c 1

C. k. okrajno sodništvo ljubljanske okolice

naznani Marii Hostingin in Mariani Sporn in nje neznanim dednikom:

Da se je zoper nje pri tej sodni Jernej Hubath iz Černuc pritožil na zbrisanje v prid Marie Hostingin iz ženitne pogodbe 4. janu- arja 1794 na tretjino njegovega zemljiša in- tabulirane tirjatve za 600 gold. Dan se od- loči na 16. oktobra tega leta zjutraj ob devetih. Ker ni znano, kje da se zatoženi derže, jim je bil za kuratorja pri obravnavi gospod Jer- nej Rebol iz Černuc postavljen, s kterim se bo ta reč po sodniško obravnala.

Oba zatožena in tudi nju neznani dediči se tedej s tem pozovejo, da naj ali sami o pra- vem času k razsodbi pridejo, ali pa zastopniku pripomočke na roko dajo, ali si pa družega zastopnika zvolijo, in ga temu sodništvu na- znanijo, ker bi si sicer sami nasledke zamuje pripisati imeli.

C. k. okrajno sodništvo v Ljubljani 20. maja 1851.

Heinricher.

St. 2579.

Oznaniło.

(129.) c 2

Od c. k. deželne višji sodnije za Korosko in Krajnsko bo na znanje dano, de se bo tre- tja redna seja porotne sodnije v okraju Ljub- ljanske deželne sodnije 25. Avgusta 1851 ob devetih zjutraj v Ljubljani začela, in da je od predstojnika deželne višje sodnije za predse- dnika te porotne seje gosp. svetovavec višj. dež. sodnije Karl zlahtni Coppini, in za njegoviga namestnika svetovavec dež. sodn. gosp. Anton Schmalz izvoljen.

V Celjovcu dan 3. Julija 1851.